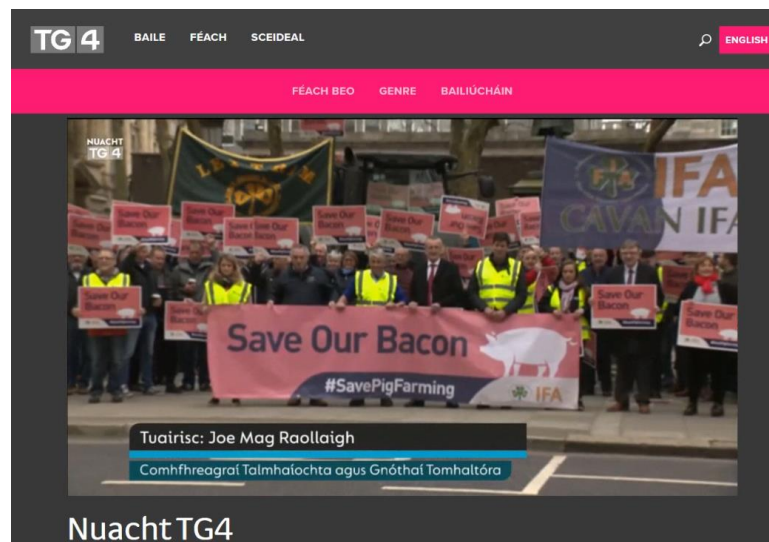

Agóid sa mhórchathair

Ceist 1

Beidh tú ag féachaint ar ball ar thuairisc faoi agóid i mBaile Átha Cliath. Féach féin agus an duine in aice leat ar na focail seo a bheidh le cloisteáil sa mhír. An dtuigeann sibh iad?

feirmeoirí muc
tionscal
pacáiste tarrthála
An tAire Talmhaíochta
teachtaireacht
beatha ainmhithe
muiceoil
ciste
gníomhú
fiacha troma

Anois, féachaigí ar an tuairisc le feiceáil an gcuideoidh sé sin libh. Mura bhfuil sibh cinnte faoi bhrí na bhfocal tar éis na chéad éisteachta, pléigí na focail leis an teagascóir.

Ceist 2

Féach ar an tuairisc arís agus freagair na ceisteanna seo:

1. Cén fáth a raibh na feirmeoirí muc ag léirsiú taobh amuigh den Roinn Talmhaíochta?
2. Cén fáth a bhfuil feirmeoirí muc ag cailleadh an oiread sin airgid?
3. Cad a dúirt Pádraig Ó Flaithearta?
4. Cén post atá ag Charlie McConalogue agus cad a dúirt sé?
5. Cén fáth a bhfuil na feirmeoirí muc ag impí ar an Rialtas agus ar an Roinn Talmhaíochta rud éigin a dhéanamh faoin bhfadhb go luath?

Ceist 3 Féach ar an tuairisc den tríú huair. Dún do shúile agus éist go cúramach léi. Ansin, déan cur síos, i d'fhocail féin, don duine in aice leat ar ábhar na míre.

Ceist 4 ‘...mura dtugtar...’ ‘...mura gcuirfear...’ ‘...mura bhfaighimid...’

1. Cad iad na rialacha a bhaineann le ‘mura’? Bain úsáid as samplaí chun na rialacha a léiriú.
2. Éist le Siún Nic Gearailt arís. Conas atá ‘mura’ éagsúil aici?

Ceist 5 Féach ar an mír arís agus aimsigh sampla amháin inti de na gnéithe teanga seo a leanas:

Tá sampla eile de gach gné scríofa idir lúbíní.

- an tuiseal ginideach iolra (leithreas na mban)

- an tuiseal tabharthach (ag an duine)

- breischéim na haidiachta (níos fearr)

- an aidiacht shealbhach (a chat, a cat)

Ceist 6 Pléigh na ceisteanna seo leis na daoine eile i do ghrúpa:

1. An itheann tú feoil? Cén fáth?
2. Cad é an t-ainmhí is fearr leat? Cén fáth?
3. Cad é an rud is measa a d'ith tú riamh i do shaol? Déan cur síos air.

Treoracha agus Freagraí

Ceist 1

feirmeoirí muc	<i>pig farmers</i>
tionscal	<i>industry</i>
pacáiste tarrthála	<i>rescue package</i>
An tAire Talmhaíochta	<i>The Minister for Agriculture</i>
teachtaireacht	<i>message</i>
beatha ainmhithe	<i>animal feed</i>
muiceoil	<i>pork</i>
ciste	<i>fund</i>
gníomhú	<i>to act</i>
fiacha troma	<i>heavy debts</i>

Ceist 2

Féach an script.

Ceist 3

Féach an script.

Ceist 4

- ✓ Úsáidtear ‘mura’ i ngach aimsir ach amháin sa mhodh ordaitheach agus san aimsir chaite (seachas na briathra – beir, clois, ith, tabhair, tar.)
- ✓ Leanann urú ‘mura’: mura dtéann, mura gcuirfidh, mura mbuailfinn, mura n-íosfaidh.
- ✓ ‘Murar’ a úsáidtear san aimsir chaite agus cuirtear séimhiú ar bhriathra dar tús consan agus ní chuirtear aon rud ar bhriathra dar tús guta: murar chuir, murar cheannaigh, murar ól.
- ✓ Deirtear ‘muna’ in áit ‘mura’ sa chaint go minic. Is leagan malartach é.

Ceist 5

- an tuiseal ginideach iolra (leithreas na mban): feirmeoirí muc, Cumann na bhFeirmeoirí, de bharr na bhfadhbanna.
- an tuiseal tabharthach (ag an duine): ag an Roinn, don earnáil, sa bhfeirm (Córas Chonnacht), ón rialtas, den Roinn, ar na moltaí, don phacáiste, ar an muiceoil.
- breischéim na haidiachta (níos fearr): níos déanaí.
- an aidiacht shealbhach (a chat, a cat): a oifigigh.

Ceist 6

Is féidir gach beirt nó triúr a chur ag déanamh an phlé seo agus ansin na ceisteanna a phlé leis an rang iomlán.

Siún Nic Gearailt

Deir feirmeoirí muc a dhein¹ agóid ag an Roinn Talmhaíochta inniu go bhfuil an tionscal i mbaol a dhúnta, muna² dtugtar pacáiste tarrthála rialtais dóibh. Buailfidh an tAire Talmhaíochta, Charlie McConalogue, le coiste muc Chumann na bhFeirmeoirí³ anocht chun a bhfuil i ndán don earnáil a phlé.

Joe Mag Raollaigh

Bhí teachtaireacht shoiléir ag feirmeoirí muc taobh amuigh den Roinn Talmhaíochta inniu. De réir anailíse ó Theagasc, an tÚdarás Taighde Talmhaíochta, tá thart ar 300 feirmeoir muc ag cailliúint⁴ €56,000 an duine in aghaidh na míosa faoi láthair, de bharr méadú ollmhór ar phraghas beatha ainmhithe agus praghsanna ísle ar mhuceoil. Tá roinnt tar éis tarraingt amach as an tionscal cheana féin agus beidh sé deacair orthu siúd atá ag iarraidh leanacht⁵ ar aghaidh, mura gcuirtear cúnamh rialtais ar fáil dóibh, a deir siad.

Pádraig Ó Flaithearta, feirmeoir muc, Cill Dara

Táimid ag iarraidh leanacht ar aghaidh. Tá aon duine dhéag ag obair sa bhfeirm⁶, agus an chlann uilig⁷. Agus caithfidimid coinneáil orainn agus mura bhfaighimid an t-airgead seo, caithfidimid dúnadh is dócha.

Joe Mag Raollaigh

Tá ciste tarrthála €100 milliún ón rialtas atá ag teastáil anois, a deir siad. Leath de a íocfas⁸ feirmeoirí ar ais thar thréimhse ceithre bliana déag. Chas an tAire Talmhaíochta, Charlie McConalogue, orthu taobh amuigh den Roinn agus beidh cruinniú aige le Cumann na bhFeirmeoirí níos déanaí. Dúirt sé go bhfuil sé ag tacú leo cheana féin, le scéim seacht milliún euro agus go bhfuil measúnú á dhéanamh ag a oifigigh ar na moltaí don phacáiste tarrthála.

Deir na feirmeoirí muc go gcaithfidh an Rialtas agus an Roinn Talmhaíochta gníomhú láithreach, má tá siad ag iarraidh an tionscal seo a shábháil. Tá an oiread sin brú ar fheirmeoirí faoi láthair agus an oiread sin fiacha troma ag titim orthu, de bharr na bhfadhbanna le beatha ainmhithe agus na praghsanna atá siad ag fáil ar an muiceoil.

Joe Mag Raollaigh, Nuacht TG4 i mBaile Átha Cliath.

¹ leagan canúnach den fhocal ‘rinne’

² leagan canúnach den fhocal ‘mura’

³ *Feirmeoirí Aontaithe na hÉireann* an teideal oifigiúil

⁴ cailliúint = leagan canúnach de ‘cailleadh’

⁵ leanacht = leagan canúnach den ‘leanúint’

⁶ Canúint Chonnacht atá ag an gcainteoir seo; mar sin, cuirtear urú seachas séimhiú ar ainmfhocail i ndiaidh ‘sa’.

⁷ leagan canúnach den fhocal ‘uile’

⁸ ‘a íocfas’ = a íocfaidh